

Univerzita Palackého v Olomouci

Fakulta tělesné kultury

**Preference volnočasových aktivit dětí školního věku se zaměřením
na rekreaci v přírodním prostředí.**

Diplomová práce

bakalářská

Autor: Petr Kopecký

Studijní obor: Rekreologie

Olomouc 2014

Jméno a příjmení autora: Petr Kopecký

Název závěrečné písemné práce: Preference volnočasových aktivit dětí školního věku se zaměřením na rekreaci v přírodním prostředí.

Vedoucí: Mgr. Zdeněk Hamřík, Ph.D.

Rok obhajoby: 2014

Abstrakt:

Bakalářská práce se zabývá volnočasovými aktivitami dětí školního věku se zaměřením na pobyt v přírodním prostředí a organizované volnočasové aktivity. Cílem práce je zjistit zájem o organizované volnočasové aktivity u dětí školního věku. Tato práce je teoretického charakteru a pro splnění cílů jsem využil kvantitativní výzkum a data byla získávána pomocí analýzy dokumentů a literatury a pomocí metody dotazování - dotazník. Celkový počet dotazovaných dětí je n=419. Jako nejdůležitější zjištění bych uvedl skutečnost, že nejvíce dětí navštěvuje organizované týmové sportovní aktivity (46,1 %). Oproti tomu dětské mládežnické organizace navštěvuje pouze 12,2 % dotázaných dětí

Klíčová slova: Skauting, pohybová aktivita, mládež, výchova, životní styl

Souhlasím s půjčováním závěrečné písemné práce v rámci knihovních služeb.

Author's first name and surname: Petr Kopecký

Title of the bachelor's thesis: Preference leisure activities for children of school age with a focus on recreation in a natural environment.

Supervisor: Mgr. Zdeněk Hamřík, Ph.D.

The year of the presentation: 2014

Abstract:

This bachelor thesis deals with freetime's activities of school-age children with focus on camping out in nature environment and organized freetime's activities. The main aim is to find out how much are school-age children concerned in freetime's activities. This thesis is divided into theoretical and practical part. To accomplish my goals I used the quantitate research. The practical part consists of document and literature analysis and analysis of a questionnaire. The over-all number of children involved in survey is n=419. The conducted survey pointed to that majority of children attend organized team sport activities (46.1%). On the other hand only 12.2% of the children attend youth organizations

Keywords: Scouting, movement activity, youth, education, lifestyle

I agree with lending the thessis within the librarian services.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracoval samostatně pod vedením Mgr. Zdeňka Hamříka, a uvedl jsem všechny použité literární a odborné zdroje a dodržoval zásady vědecké etiky.

V Olomouci dne 30. 4. 2014

Děkuji Mgr. Zdeňku Hamříkovi za metodickou pomoc, cenné rady a vstřícný přístup při zpracování bakalářské práce. Dále děkuji Ing. Marii Kopecké za jazykovou korekturu práce.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Tato diplomová práce vznikla v rámci projektu Tvorba národní sítě podpory pohybové aktivity (CZ.1.07/2.4.00/17.0013).

OBSAH

1	ÚVOD	10
2	PŘEHLED POZNATKŮ	12
2.1	VOLNÝ ČAS.....	12
2.2	VÝCHOVA	12
2.2.1	Výchova ve volném čase	13
2.3	REKREACE V PŘÍRODNÍM PROSTŘEDÍ	14
2.3.1	Rekreace.....	14
2.3.2	Pohybová rekreace	15
2.3.3	Sociální rekreace.....	16
2.3.4	Rekreace v přírodním prostředí	16
2.4	POHYBOVÁ AKTIVITA	17
2.4.1	Pohybová aktivita u dětí	19
2.4.2	Pohybová aktivita a skauting	20
2.5	SKAUTING.....	21
2.5.1	Historie skautingu	21
2.5.2	Principy, cíle a poslání.....	22
2.6	MODRÁ PĚTKA ŠTERNBERK.....	23
2.6.1	Historie.....	23
2.6.2	Činnost.....	24
2.6.3	Modrá Pětka a veřejnost	24
3	CÍL PRÁCE	25
3.1	CÍL PRÁCE.....	25
3.2	DÍLČÍ CÍLE.....	25
4	METODIKA	26
4.1	SBĚR DAT.....	26
4.1.1	Metoda analýzy dokumentů a literatury	26
4.1.2	Metoda dotazování - dotazník.....	26
4.2	ANALÝZA DAT - DESKRIPTIVNÍ STATISTIKA	27
4.3	CHARAKTERISTIKA CÍLOVÉ SKUPINY	28
4.4	ETICKÝ RÁMEC PRÁCE	28

5	VÝSLEDKY	29
6	DISKUSE.....	35
7	ZÁVĚR	39
8	SOUHRN	40
9	SUMMARY	41
10	REFERENČNÍ SEZNAM.....	42

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

apod. **a podobně**

ČR **Česká republika**

HBSC **The Health Behavior in School-aged Children**

PA **Pohybová aktivita**

resp. **respektive**

1 ÚVOD

„Dávat dobrý příklad je jedna z největších a nejradostnějších věcí, jež může hoch dokázat.“

Jaroslav Foglar

Problematika volného času a volnočasové aktivity je v poslední době stále více diskutovaným tématem. Tomuto tématu se věnuje řada autorů jako na příklad B. Hodaň, T. Dohnal, I. Fojtík, B. Hofbauer, B. Hájek, J. Pávková a další. Všichni tito autoři se zabývají celkovou problematikou volného času a řadě oblastí k němu přiléhajícím. „Na téma „volný čas“ najdeme v literatuře množství filozofických, sociologických, pedagogických a jiných úvah, které se touto problematikou zabývají“ (Hodaň & Dohnal, 2008, 47).

S volnočasovými aktivitami souvisí výchova resp. výchovný aspekt organizací, které se volnočasovými aktivitami zabývají. Všechny organizace, které se zabývají prací s dětmi ve volném čase, by měly mít výchovný aspekt vždy v popředí svých zájmů. Rodiče, kteří své dítě přihlásí do jakéhokoliv volnočasového zařízení, čekají od tohoto centra mnohem víc, než jen vyplnění času mezi školou a spánkem dítěte. Z tohoto důvodu je výchova ve volném čase důležitým faktorem.

Stejně jako volný čas a výchova je důležitá i pohybová aktivita dětí. Pohybová aktivita má pozitivní vliv na zdraví a fyzickou kondici. „Přiměřená PA je nezbytnou podmínkou normálního rozvoje tělesných funkcí, motorických schopností a dovedností, zlepšení tělesné zdatnosti a výkonnosti, a zdraví i v období adolescence“ (Novotný, 2012, 7). Moravcová (2009) ve své studii uvádí, že třetina měřených probandů má naprosto nedostačující množství pohybu (do 2 h týdně). PA druhé třetiny dětí je na průměrných hodnotách a třetí třetina dětí se pohybuje v optimálním rozmezí nad 5 hodin/týden. Na pohybovou aktivitu by organizace zabývající se prací s dětmi neměly zapomínat. Pohybová aktivita u organizovaných týmových i individuálních sportů je samozřejmá, ale i ostatní organizace mají možnost zařadit do svých projektů a činností PA.

V neposlední řadě jsou důležité volnočasové aktivity probíhající v přírodním prostředí. Rekreační v přírodním prostředí a s tím i spojené využití volného času jedince je ideální kombinací prospívající zdraví. Siikamaki (2011) ve své studii řeší problematiku popularity amerických státních parků. Ve studii tvrdí, že když poskytneme obyvatelstvu přístup k přírodě, vytváří tento děj pozorovatelné a měřitelné dopady na popularitě přírodní rekreace. Jakákoliv aktivita, která prováděna v tělocvičnách a budovách, se při zakomponování do přírodního prostředí mění. Pravidla samozřejmě zůstávají stejná, ale přírodní prostředí dává těmto aktivitám nový rozměr.

Organizace zabývající se rekreací v přírodním prostředí u dětí školního věku bývají často považovány za pouhé organizátory využití volného času. Pokud se ale podíváme na jejich činnost podrobněji, zjistíme, že neplní pouze funkci zábavnou, ale také výchovnou a vzdělávací. Děti ve skautských oddílech a oddílech jim podobných nehrají pouze hry, ale učí se i o přírodě a jak ji chránit. Výchovný aspekt je také nezanedbatelný. Děti se zde učí nenásilnou formou jak respektovat druhého a připravují se na život v dospělosti.

2 PŘEHLED POZNATKŮ

2.1 Volný čas

Hofbauer (2004, 13) definuje volný čas jako „čas, kdy člověk nevykonává činnosti pod tlakem závazků, jež vyplývají z jeho sociálních rolí, zvláště z dělby práce a nutnosti zachovat a rozvíjet svůj život.“ Jak uvádí Fojtík (2011, 31) „Volný čas je souhrn činností, kterým se člověk může věnovat podle vlastní vůle, z důvodu odpočinku, zábavy nebo aby rozvíjel svou dobrovolnou účast na společenském životě, informovanost nebo vzdělání, nezávisle na svém povolání, poté co se uvolnil od všech závazků.“ Hájek, Hofbauer a Pávková (2003, 19) ve své knize staví sféru volného času jako přímý protiklad sféry povinností a oblast volného času vyznačují možností dobrovolné volby činností. Dalo by se tedy říci, že volný čas z velké části určuje možnost dobrovolnosti. Při specifikaci volného času zaostřeného pouze na děti, lze pojem volný čas chápat jako čas oproštěný od všech povinností dítěte. Čas, který dítě může využít jak je mu libo.

Šafr a Patočková (2010) se ve své práci věnují volnočasovým aktivitám v ČR. Zaměřují se na 13 nejčastějších volnočasových aktivit a dále je potom srovnávají s 18 evropskými zeměmi. V závěrech poukazují na převážnou podobnost s jinými evropskými zeměmi. Výjimkou oproti ostatním státům je větší obliba v nakupování a kutilství. Dunton at al. (2012) se ve své studii zaměřují na volný čas dětí. Konkrétně pak na místo a kolektiv, ve kterém volnočasová aktivita probíhá. Jak ve svých závěrech uvádějí, dětská pohybová aktivita je nejčastěji prováděna venku, s rodinou nebo s přáteli dohromady.

2.2 Výchova

Podle Hájka, Hofbauera a Pávkové (2003, 15) můžeme výchovu rozdělit do 3 základních sfér. Výchova formální, informální a neformální. Výchova formální spadá do systému škol a odborných vzdělávacích zařízení. Informální výchovou se rozumí výchova vyplývající z každodenního kontaktu s rodinou, přáteli a vlivy dalších činitelů. Třetí sférou je neformální výchova. Neformální výchova je cílená a strukturovaná aktivita, která je většinou provozována mimo školy a vzdělávací zařízení. Hlavním rozdílem mezi informální a neformální výchovou je možnost

dobrovolnosti. Zatím, co informální je víceméně dána, neformální se uskutečňuje dobrovolnou volbou jedince.

Uhlenbrock at al. (2008) ve svém článku pojednávají o sedavém charakteru školního vyučování. Pro zmapování pohybu dětí ve školách použili akcelerometrických pohybových přijímačů, které zaznamenávají počet neboli intenzitu kroků za minutu. Výsledky naznačují nejmenší četnost naměřených kroků během školního dopoledne a podobně vypadají i víkendové hodnoty. Největší naměřené hodnoty byly během odpoledne ve školním dnu. Tyto výsledky výrazně zvýšilo zařazení jedné hodiny tělesné výchovy, což vede ke zdravější životosprávě.

2.2.1 Výchova ve volném čase

Jak jsem již v minulé kapitole zmiňoval, volný čas je dán mírou dobrovolnosti. Organizace zabývající se prací s dětmi ve školním věku patří k činitelům ovlivňujícím výchovu dětí. Výchova ve volném čase zahrnuje veškerý čas, který zůstane po vykonání všech biologických, školních a pracovních povinností. „Dobrovolnost účasti na volnočasové činnosti umožňuje do výchovného procesu včleňovat samy děti a mladé lidi jako jeho aktivního činitele a vytvářet tak nové možnosti a specifické způsoby jejich formování“ (Hofbauer, 2004, 18).

Cílem výchovy ve volném čase jedince je osvojení si nových dovedností a znalostí. Tyto nově nabyté zkušenosti mohou v budoucnosti určovat individuální zájmy jedince, ale i pozdější volbu povolání. Výchovou dětí ve volném čase nemusíme jen určovat jejich koníčky a záliby, ale může vytvořit pomocný systém pro výchovu a vzdělávání ve školách. „Cílem výchovy ve volném čase je naučit jedince dobře a kvalitně využívat svůj volný čas, chápat jej jako významnou životní hodnotu“ (Hájek, Hofbauer & Pávková, 2003, 29). Důležitým faktorem ve výchově a výchově ve volném čase je rodina. Vlivem rodiny a rodinného prostředí na pohybovou aktivitu dětí se zabývají Quarmby a Dagkas. Jejich studie naznačuje, že struktura rodiny hraje velkou roli na utváření dispozic k pohybové aktivitě. Poukazují i na fakt, že děti z neúplných rodin více tíhnou k sedavým aktivitám (Quarmby & Dagkas, 2010).

2.3 Rekreace v přírodním prostředí

Podkapitolu rekreace v přírodním prostředí bych nejprve rozdělil na rekreaci v obecném smyslu a poté na pohybovou a sociální rekreaci a nakonec ji zařadil do přírodního prostředí.

2.3.1 Rekreace

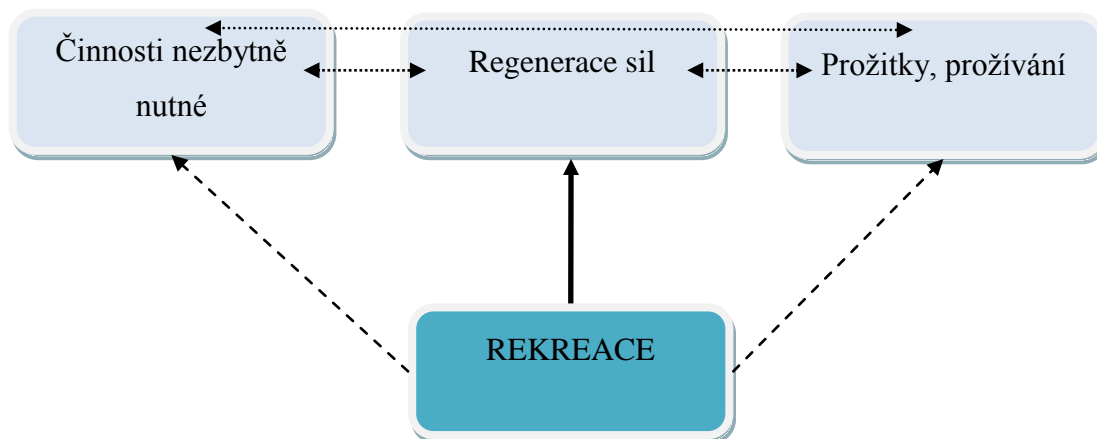
Jak je známo, pojem rekreace vznikl z latinského slova *creare* (= tvořit, vyrábět) přidáním předpony *re* (= znovu). Tato složenina v podstatě vyjadřuje obnovování, znovuvytváření něčeho, co již v určité podobě existovalo, vrácení do původního stavu, dosahování původní kvality, což vše bylo z nějakého důvodu v negativním smyslu změněno (Hodaň & Dohnal, 2008, 19).

Dalo by se tedy říct, že rekreace má aktivní charakter. Člověk musí vynaložit vlastní úsilí, aby se znovu dostal do původního stavu. Hurd a Anderson (2010, 10) ve své knize charakterizují rekreaci jako činnost, kterou lidé zapojují do svého volného času a u které si uvědomují, že má společensky významnou hodnotu. Dále uvádějí, že na rozdíl od volného času má rekreace význam nejen pro jednotlivce, ale i pro společnost jako takovou.

Pojem rekreace by se ale neměl zaměňovat s odpočinkem. V některých literaturách se uvádí, že rekreace je přímým opakem odpočinku. Toto tvrzení vyvrací Hodaň a Dohnal (2008, 20) ve své knize, kde uvádějí, že z hlediska kompenzačních funkcí je i činnost odpočinkem. Jde tedy o aktivní formu odpočinku s charakterem rekreace. Rekreace je tedy aktivní proces, který člověk dobrovolně provádí a jedná se o aktivní proces se zaměřením na sebe samotného. V průběhu rekreace vždy dorazí i fáze únavy a to vede jedince k pasivnímu trávení volného času či pasivnímu odpočinku. I tyto procesy neodmyslitelně patří k životu, ale nedají se již označovat za rekreaci. „Rekreaci definujeme jako aktivní proces obnovy, regenerace biologického, psychického i sociálního potenciálu člověka, uskutečňovaný ve volném čase, který přispívá k jeho odpočinku, oddechu i rozvoji“ (Fojtík, 2011, 2).

Smyslem rekreace je tedy znovunabytí sil a dozajisté sem patří i prožitky, zábava i činnosti nezbytně nutné (viz obrázek 1). Rekreaci je možné dále dělit podle její obsahové stránky. Hodaň a Dohnal (2008, 26) ve své knize sestavili schéma, ze kterého

vyplývá rozdělení rekreace na 5 druhů a to na kulturně-uměleckou, intelektuální, sociální, zájmovou a pohybovou.

Obrázek 1. Vazba rekreace na oblasti lidského života (Hodaň, Dohnal, 2008, 24)

2.3.2 Pohybová rekreace

V obecném slova smyslu by se dalo říci, že pohybová rekreace je pohybová činnost, pomocí které člověk regeneruje své biologické, sociální a psychologické kapacity a celá tato činnost je provozována ve volném čase jedince. Hodaň a Dohnal (2008, 28) uvádí pohybovou rekreaci jako činnost, která se zaměřuje na „jakoukoliv fyzickou, pohybovou činnost člověka, jejímž důsledkem jsou prožitky a žádoucí změny v oblasti fyzické, psychické i sociální.“ Pohybové rekreaci se věnoval i Fojtík. „Pohybová rekreace patří mezi nejčastěji popisovaný druh rekreace a v některých případech bývá tento termín chápán jako synonymum pro samotnou rekreaci. Uvedená redukce není správná, ale demonstruje důležitost tohoto druhu rekreace“ (Fojtík, 2011, 12). Podle Hodaň a Dohnala (2008, 27) „pohybová rekreace je zvláštním druhem rekreace, který je zcela odlišný od předešlých“. Nutno dodat, že předešlými druhy rekreací autoři zamýšlí všechny zbývající druhy rekreací.

Za pohybovou rekreaci nemůžeme považovat všechnu pohybovou aktivitu jedince. Pohybová aktivita, která by měla vést k rekreaci, by měla být odlišná od stereotypů všedního dne. Významnou roli zde hraje odlišnost od pohybů nutných k naplnění pracovních i mimopracovních povinností. Zároveň by se mělo dbát na dostatečnou časovou vyrovnanost mezi délkou pracovních a mimopracovních povinností a délkou pohybové rekreace. Pohybová rekreace je ze všech druhů rekreace

nejvšestrannější. Dalo by se říci, že jsou do jisté míry využity oblasti, které jsou typické pro jiný druh rekreace.

2.3.3 Sociální rekreace

Tento druh rekreace je zaměřen na navazování nových kontaktů a vztahů. Patří sem i vytváření a setrvávání ve stálých nebo dočasných sociálních skupinách. Sociální rekreace je tedy určitým sociálním a intelektuálním obohacováním. Podle Hodaně a Dohnala (2008, 26) je sociální rekreace „spojena s potřebou sociálního kontaktu, který může být realizován na různých úrovních i v různých prostředích.“ Skupiny, které se společně snaží o vytvoření dobré skupiny, mají obohacující charakter pro jedince i celou skupinu. Mnohdy tato práce na skupině příznivě ovlivňuje pohled na svět. Arroyos (2010, 25) ve své práci popisuje rekreaci jako příležitost pro jednotlivce k interakci s ostatními lidmi, kteří se od něj odlišují. To mu umožní socializaci a dále napomáhá minimalizovat nedorozumění a negativní postoje vůči odlišnostem.

U dětí je velice významné využívat možnosti sociální rekreace. Pro děti, které jsou zvyklé si hrát v kolektivu, je lehčí navázat nová vztah či kontakt s jinými dětmi. Později se tato schopnost může příznivě projevit v zaměstnání i mimo něj. Klíčovým aspektem je pak interakce všech zúčastněných.

2.3.4 Rekreace v přírodním prostředí

Přírodní prostředí je jedním z faktorů, kterým se dají zvýraznit možnosti rekreace a dá se s ním podpořit pozitivní vliv rekreace na člověka. Pozitivní vliv přírodního prostředí by se měl využívat ve velké míře obzvláště u dětí. S rekreací v přírodě ale souvisejí i negativní vlivy na člověka. Alergie jsou častým faktorem rušící příznivý vliv přírodního prostředí na rekreaci jedince. Schneider, Fialová a Vyskot (2008) se ve své knize zmiňují o schopnosti rostlin, zejména keřů, stromů i trav, pohlcovat prach a jiné nečistoty. Dále zde uvádějí skutečnost, že vzrostlá zeleň dokáže eliminovat hluk. Poukazují i na fakt, že velký hluk se v přírodním prostředí snáší mnohem lépe.

Při rekreaci v přírodě je důležité mít na vědomí i vliv člověka či rekreace na prostředí. Každou činností, kterou provádíme v přírodním prostředí, jej ovlivňujeme. Vliv na přírodu můžeme rozdělit na pozitivní a negativní. Pozitivním vlivem je rozuměna všechna snaha „vynahradiť“ přírodě její užívání. Možná kultivace, která

upravuje prostředí tak, aby jej šlo využívat k rekreaci, ale zároveň dostávalo co nejmenší rány. Zvyšováním atraktivity trávení volného času v přírodním prostředí s sebou nese i negativní vlastnosti jako je vyšší znečištění prostředí apod.

Zdravé a kvalitní životní prostředí představuje základní podmínku pro rozvoj cestovního ruchu, který se stává jedním z nejvýznamnějších ekonomických, společenských a kulturních fenoménů dnešní společnosti. Cestovní ruch může napomáhat rozvoji, který stabilizuje ráz a životadárné funkce krajiny, může však také významně přispět k její estetické, ekologické a sociální degradaci, což ve svém důsledku vede ke snižování její biologické, geologické a kulturní rozmanitosti (Bízková, 2010).

Dalo by se tedy říci, že rekreace v přírodním prostředí je pro člověka velkým přínosem, ale musí se dbát na všechny faktory související s ní.

Rekreaci v přírodním prostředí se zabývali i Hammond at al. (2011). Svoji studii zaměřili na vztah mezi rodiči a jejich postoji k přírodě v návaznosti na rekreaci a zdravotní stav jejich dětí. Ve studii identifikovali vztah mezi zdravotními problémy dětí a časem stráveným sledováním televize a hraním videoher. Nepřímou úměrou zjistili u času stráveného venku při volné hře a jejich zdravotním stavu. McFarland at al. (2011) také představili studii, ve které se pokouší sestavit nástroj pro měření vztahu rodičů k přírodě a přístupu rodičů k rekreaci jejich dětí. Ve své práci chtějí lépe pochopit faktory ovlivňující dětskou rekreaci ve volné přírodě a navrhnout tak program, který by dokázal změnit pokles zájmu o venkovní aktivity dětí.

2.4 Pohybová aktivita

Pohybová aktivita (physical activity) je druh tělesného pohybu člověka, charakteristického svébytnými vnitřními determinanty (fyziologickými, psychickými, nervosvalovou koordinací, požadavky na svalovou zdatnost, intenzitou apod.) i vnější podobou a formou, vykonávaného hybnou soustavou při vyšší kalorické spotřebě, tj. při energetickém výdeji vyšším než při stavu člověka v klidovém metabolismu. Pohybovou aktivitou je např. chůze, plavání, běh, skok, hod, fotbal apod. (Dobrá at al., 2009, 10)

Pohybová aktivita by měla v životě člověka hrát významnou roli. Pomocí ní člověk dokáže udržet svůj tělesný, ale i duševní stav v kondici. U dětí předškolního věku je známá velká míra spontánní pohybové aktivity. Její míra v závislosti na věku postupně klesá a bývá často nahrazována jinými aktivitami.

Podle Fojtíka (2011, 43) „téměř každá aktivita člověka je spojena s pohybovým projevem.“ Pohybový projev doprovází výraznou většinu činností člověka. Narážíme zde na problém míry pohybové aktivity. V dnešní době se čím dál více hovoří o malém časovém prostoru pro aktivní pohyb. Lidé žijí sedavým životním stylem a hýbou se mnohem méně než v dřívějších dobách. Pokud budeme vycházet z citace Fojtíka, že každá aktivita je spojená s pohybem, dostaneme se k problému kvality a kvantity pohybové činnosti. Je tedy zřejmé, že pohybových činností provádíme mnoho, ale kvalita pohybu (fyzická náročnost, časová náročnost, rozmanitost aktivit a pohybů apod.) zde zaostává.

Pohybová aktivita je v dnešní době velmi často přiřazována k tématům zabývající se zdravím a životním stylem. Je zřejmé, že PA je důležitá pro zdraví a pro udržení duševní pohody dětí a mládeže. „Příležitosti pro realizaci PA byly minimalizovány díky sníženým požadavkům tělesné výchovy, přenesení důrazu na motorizovaný transport a atraktivním sedavým zájmům“ (Kudláček & Frömel, 2012, 110). Transportu do školy se zabývají Andersen at al. (2009). Srovnávají dopravu dánských studentů. Uvádí, že skoro 2/3 studentů dojíždí do školy na kole. Tito studenti dosáhli mnohem vyšších hodnot aerobního výkonu. Jejich izometrické svalové vytrvalosti, dynamická svalová vytrvalost břišních svalů i flexibilita byla také vyšší než u chodců a pasivních „cestujících“. Podobně jako předchozí autoři se Slingerland at al. (2012) zabývají zvýšením pohybové aktivity mladistvých. Zkoumají vliv aktivního transportu do a ze školy, tělesnou výchovu a volnočasové aktivity mladistvých v průběhu školního týdne. V závěrech potom doporučují možnost zvýšení PA u nejméně aktivních jedinců. Dle jejich názorů by se měla u takto neaktivních mladistvých nastavit strategie snížení neaktivního chování, podporovat aktivní transport a zvýšit účast na volnočasových aktivitách.

Další z faktorů negativně ovlivňujících PA je technický pokrok, který zaznamenal v posledních letech obrovský a rychlý nárůst. Právě díky technickému pokroku se dostává na řadu automatizace řady úkonů, které musely být dříve provedeny

lidmi. Podle Kudláčka a Frömela (2012, 111) „všechny determinanty životního stylu mají tendenci směřovat člověka k životu, ve kterém je PA minimalizována.“

Pohybová aktivita člověka přináší i určitý stupeň zatížení organismu. Pokud se toto zatížení organismu pomocí pohybové aktivity využije správně, nastává situace, kdy se naruší rovnovážný stav organismu. Je-li tato rovnováha narušena dostatečně silnými podněty a provádí-li se po dostatečně dlouhou dobu, dochází ke změnám organismu. Nastává nová úroveň rovnováhy na dané podněty. Touto problematikou se zabývá oblast zatížení při pohybové aktivitě. Zde bychom mohli mluvit o fyziologických aspektech pohybové aktivity. Studium pohybové aktivity v návaznosti na motorické dovednosti u 8 - 10-letých dětí se zabývá Wrotniak at al. (2006). Ve své práci se zaměřují na rozdíly mezi dětmi s lepšími a horšími motorickými schopnostmi. Z výsledků studie je patrné, že motorická dovednost je pozitivně spojená s pohybovou aktivitou a nepřímo spojená se sedavými aktivitami dětí. Dále uvádějí možnost použití motorických dovedností jako cílu, který by mohl vést ke zvýšení pohybové aktivity v mládí.

2.4.1 Pohybová aktivita u dětí

Otázkou pohybové aktivity dětí se podrobněji zabýval Sigmund (2007, 8-9), který v teoretické části své knihy poukazuje na zvyšující se výskyt obezity u dětí v návaznosti na pohybovou aktivitu. Frömel, Novosad a Svozil (1999, 25) uvádějí, že „monitorování pohybové aktivity a diagnostika skladby pohybové aktivity mládeže je jedním z nejzávažnějších výzkumných problémů současné školní tělesné výchovy a volného času.“ Frömel, Novosad a Svozil se ve své knize věnovali monitorování PA mládeže. Uvádějí fakt, že PA dětí se zabývá malé množství studií oproti PA dospělých. Pozastavují se nad faktem obtížností měření velikosti PA z důvodů velké komplexnosti pohybů člověka. Zabývali se velikostí zatížení při krátkodobém zatížení, ale i při dlouhodobém zatížení (týden, měsíc, rok).

Cradock at al. (2009) svůj výzkum zaměřují na využití volného času mládeže o víkendech v návaznosti na hustotu osídlení v čtvrtích, kde chodí do školy. Z jejich výzkumu vyplývá, že děti navštěvující školy v zalidněnějších destinacích jsou o víkendech více pohybově aktivní, než děti, které navštěvují školy v méně zalidněných oblastech. Johansson (2006, 156 - 169) ve své studii sleduje faktory ovlivňující cestování švédských dětí do volnočasových aktivit. Studie je vytvořena na podporu

volného cestování a omezení dopravy do volnočasových aktivit pomocí automobilů. Ve výsledcích uvádí závislost na mnoha faktorech ovlivňujících rozhodnutí rodičů pro dopravu automobilem. Zjistila, že postoj rodičů nejvíce ovlivňují faktory životního prostředí, designu městského prostředí, dopravní situace v okolí, stáří dítěte, důvěra v samostatnost dítěte a počet automobilů v domácnosti.

Faktor organizovanosti PA kladně ovlivňuje úroveň pohybové aktivity. Podle Kudláčka a Frömela (2012, 116) „organizovaná forma pohybové aktivity je z hlediska úrovně PA účinnější než forma neorganizovaná.“ Předpokládá se i možnost spojitosti a návaznosti organizované formy PA v dětství s frekvencí aktivit ve volném čase v dospělosti. Kudláček a Frömel ve svých závěrech uvádějí zjištění, že chlapci jsou pohybově aktivnější než děvčata. U organizovanosti PA dospěli k závěrům podobným jak u děvčat, tak i u chlapců. Objektivně prokázali rozdíly u „intenzivní PA“, „střední PA“ a to ve prospěch organizovaných forem PA. Tento rozdíl prokázali i u „celkové PA“ u dětí a mládeže. Jaakkola at al. (2009) se ve svém výzkumu dotazovali ve finských středních školách. Předmětem jejich studie bylo posouzení rozdílu pohybové aktivity, sledování televize a doby strávené na počítači u dětí angažovaných ve sportovních klubech a mezi dětmi, které nenavštěvují některý z volnočasových sportovních klubů. Analýza dat prokázala vyšší pohybovou aktivitu u dětí angažovaných ve sportovních klubech. Lepší výsledky nebyly však naměřeny u všech testů. Celkově lze říci, že pohybová aktivita ve sportovních klubech je silněji spojena s vyšším výkonem při pohybových úkolech.

2.4.2 Pohybová aktivita a skauting

Skauting jako volnočasová aktivita je neodmyslitelně spjat s pohybovou aktivitou. Marini (2011) ve své článku zmiňuje návaznost PA se skautingem. Popisuje zdravě žijící iniciativu amerických skautů nazvanou „ScoutStrong“. Tato iniciativa navazuje na část přísahy amerických skautů - „udržovat se fyzicky silným“. Tato iniciativa se zabývá propagací zdravého a aktivního životního stylu. Podobně jako američtí skauti se do boje za zdravější životní styl zapojily i americké skautky. Jejich program „Scouting Nutrition and Activity Program“ je zaměřen na zdravou výživu a redukci nadváhy. Do studie bylo zapojeno 32 skauetek s nadváhou. Pro tyto skautky byl sestaven šestiměsíční program, během kterého byly monitorovány. Všechny dívky měly

po absolvování programu lepší výsledky tělesné zdatnosti (Guagliano & Rosenkranz, 2012, 810 - 815).

2.5 Skauting

Podle stanov Junáka (Junák- svaz skautů a skautek ČR, 2001, 1) je skauting „dobrovolné, nezávislé a nepolitické občanské sdružení ve smyslu zákona č. 83/1990 Sb. sdružující své členy a členky bez rozdílu národnosti, náboženského vyznání, politického přesvědčení, rasy nebo jiných rozdílů.“ Skauting patří k organizacím, které se starají o aktivní trávení volného času dětí, mládeže i dospělých. Skaut a jeho oddíly jsou celosvětová organizace, která má v každém státě svoje pobočky resp. organizace hlásící se ke skautským kořenům a vyznávající skautskou filozofii. Dále pak zařazení Junáka do světových organizací definuje valný sněm takto:

Junák je členem světových organizací skautek WAGGGS (World Association of Girl Guides and Girl Scouts - Světová asociace skautek) a skautů WOSM (World Organization of the Scout Movement – Světová organizace skautského hnutí) a hlásí se k jejich poslání, principům a metodám. Junák je rovněž členem organizace dospělých skautů ISGF (International Scout and Guide Fellowship – Mezinárodní společenství skautů a skautek) (Junák – svaz skautů a skaute ČR, 2001, 1).

2.5.1 Historie skautingu

Zakladatel skautingu je Robert Baden-Powell. Roku 1907 pořádá R. B. Powell letní tábor, kterého se účastní 20 hochů. Vznik skautingu ve světě se datuje právě do roku 1907 a uskutečněný letní tábor se pokládá za základní kámen skautingu. „V létě roku 1911 profesor A. B. Svojsík odjíždí do Anglie, aby poznal zdejší skauty. V roce 1912 vychází jeho kniha Základy junáctví, na které spolupracoval s tehdejšími představiteli vědy a kultury“ (Junák – svaz skautů a skautek ČR, 2001). V roce 1915 se koná první tábor skautek u Živohoště. V roce 1918 se skauti zapojili i do zakládání republiky. Česká vláda je využívala jako rychlé a spolehlivé doručovatele dopisů a zásilek mezi nově vzniklými úřady.

Druhým velkým milníkem v historii českého skautingu byl rok 1940. Na příkaz K. H. Franka je zrušen Junák. Režim nastolený během 2. světové války zakazuje činnost

skautského hnutí, které je postaveno na demokratických principech. V květnu 1945 se obnovuje skauting a nastává znovuzrození. O skauting je velký zájem a Junák eviduje okolo 250 tisíc členů. V roce 1948 byl Junák zařazen do Svazu československé mládeže a dva roky poté znovu zrušen. Skauting byl v českých zemích potlačován až do roku 1968, kdy v souvislosti s Pražským jarem obnovuje svoji činnost organizace Junák. Za pouhé 2 roky přichází třetí zrušení činnosti. Junák je potlačen a až do roku 1989 oficiálně neexistuje. Řadě junáckých oddílů se v této době podařilo zachovat svoji činnost pod záštitou jiných organizací.

„Po sametové revoluci v roce 1989 je opět obnovena činnost Junáka a 28. prosince téhož roku jsou schváleny stanovy organizace Český Junák – svaz skautů a skautek“ (Junák – svaz skautů a skautek ČR, 2001). V roce 2005 se na XI. valném sněmu odsouhlasilo přijetí dokumentu „Charta českého skautingu na počátku 21. století“. Přijetí tohoto dokumentu rozpoutalo inovaci výchovného programu a začíná modernizace skautského hnutí.

2.5.2 Principy, cíle a poslání

„Principy jsou základními kameny skautské výchovy, jako takové musí být na cestě k cíli respektovány. Představují závazná východiska, kterými se řídí všichni členové hnutí“ (Zajíc, 2001, 21). Skauting je založen na 3 základních principech. Tyto 3 principy jsou společné pro všechny skauty na celém světě. Prvním principem je „Povinnost k bohu“, zde si musíme představit boha spíše ve smyslu hledání něčeho většího, než jsou materiální hodnoty. Dalo by se tedy říci, že jde o hledání cesty ke správnému životu. Druhým principem je „Povinnost k jiným“. Jednoduše by se dalo říci, že zde jde o snahu být vždy příkladem druhým a být nápomocen ostatním. Je to „snaha o zlepšování morální a životní úrovně svého okolí a sebe samé (ho)“ (Zajíc, 2001, 21). Posledním principem je „Povinnost k sobě“. Povinnost k sobě se dá chápat jako jakýsi vlastní řád a sebereflexi. Jde o rozvoj své osoby. Zde Zajíc (2001, 21) uvádí „člověk na sebe bere odpovědnost za rozvoj svých možností, schopností, znalostí, a především svých morálních hodnot.“

Poslání skautských organizací by se dalo definovat jako určitý postoj nebo poslání mládeže, skautů a skautek k rozvíjení své rozumové, tělesné, sociální a duchovní schopnosti. Je zde zároveň kladen důraz na samotné jednotlivce a zdůrazňuje se odpovědnost všech členů nad svým jednáním a chováním.

Cíle představují určité konkrétní „zastavení“ na cestě naplňování celého poslání. Jsou mnohem více než poslání spoluurčovány situací, v jaké je toto poslání naplňováno - kulturní a společenskou situací, technickým rozvojem, stavem poznání. Stanovením postupných cílů reaguje skauting jak ve světě, tak v konkrétní zemi na tuto situaci, aby v ní co nejlépe rozvíjel ono univerzální poslání (Zajíc, 2001, 21).

2.6 Modrá Pětka Šternberk

Podkapitolu věnovanou tábornické organizaci Modrá Pětka Šternberk jsem se rozhodl začlenit do mé práce z důvodů již v úvodu jmenovaných. Je to organizace založená na podobných principech jako skauting. Členství v této organizaci mě ovlivnilo a přimělo ke zpracování této práce, a tudíž je vhodné ji představit širší veřejnosti.

2.6.1 Historie

Vznik Modré Pětky se datuje k 1. 5. 1979. Původně nevznikl jako dětský tábornický oddíl, nýbrž jen jako klub 5 kluků, kteří se vzhlídlí v časopise Rychlé šípy. Původní název zněl „Hoši Modré Pětky“. Podle vzoru Rychlých šípů klub funguje až do roku 1984. V tomto roce přichází první nápad o založení oddílu a současní členové se stávají vedoucími a nabírají se první oficiální členové.

Dalším výrazným milníkem je rok 1985, kdy jsou do oddílu přijaty první dívky. S příchodem dívek do oddílu se ruší původní název „Hoši Modré Pětky“ a vzniká název Modrá Pětka. První tábor se konal v srpnu roku 1987. Postupem času se zájem dětí ve Šternberku o vstup do oddílu zvyšuje. V roce 1988 je zahájena stavba klubovny. V letech 1989 a 1990 vznikají oddílové kroje, hymna a je dokončena stavba klubovny.

8. 4. 1992 je Modrá Pětka zaregistrována na Ministerstvu vnitra České republiky a stává se občanským sdružením. V létě roku 1994 proběhne první tábor na novém místě. Je to Jitrocelové údolí poblíž vesnice Maletín. V roce 1995 Modrá pětka zakládá další součást oddílu a to Benjamínky. Benjamínci jsou bráni jako „přípravka“ na činnost v oddíle. Oddíl se tedy rozděluje na Benjamínky (7 – 10/11 let) a Juniory (11/12 – více let). Od roku 1994 do roku 2002 se podaří vykoupit pozemky v Jitrocelovém údolí. Díky tomu se v srpnu roku 2002 začíná se stavbou chaty. V současné době se oddíl dělí

na 3 hlavní skupin. Jsou to Benjamínci, Junioři a Senioři. K Seniorům patří všichni oddílový vedoucí a lidé (přátelé), kteří se aktivně zapojují do činnosti oddílu.

2.6.2 Činnost

Činnost oddílu se výrazně neliší od celosvětově známého skautingu. Děti se scházejí pravidelně několikrát do týdne. Schůzky se dají rozdělit na 3 druhy. Prvním druhem jsou úterní a středeční schůzky. Probíhají vždy na klubovně. Zde mají členové více prostoru pro vlastní tvořivost. Sami si volí náplň schůzky. Mohou tvořit „oddílovou činnost“, sem patří starost o nástěnky, psaní kronik, plnění svých hlaviček (hlavička je činnost, kterou si člen sám zvolí např. nástěnkář, kronikář, půdař, zdravotník apod.). Na každou z těchto schůzek má vedoucí připravené hry drobného charakteru. Celkový průběh těchto schůzek je volnější a klade se důraz na vlastní tvořivost. Dalším typem schůzek jsou „páteční“ schůzky. Mají většinou podobný průběh. Schůzka probíhá pokaždé na jiném místě v okolí Šternberka. Průběh celé schůzky plánují vedoucí a hrají se zde různé bojové hry. Páteční schůzka patří k nejdůležitějším schůzkám. Je to centrum dění týdenního programu. Posledním typem schůzek jsou „mimořádné“ schůzky. Sem patří všechny schůzky nad rámec běžného dne. Probíhají přibližně 2x do měsíce, převážně o víkendech. Spadají sem všechny výpravy, družinové schůzky a výlety na chaty. Úkolem těchto schůzek je nabídnout dětem něco odlišného než na pravidelných schůzkách.

Celoroční činnost oddílu směřuje k hlavnímu cíli a to je letní tábor. Tábor je vrcholem celoroční činnosti. Na táboře mají děti možnost zúčastnit se všech svých zkušeností a poznatků, které měly možnost se během roku naučit. Celým táborem je prováděna táborová hra. Kromě táborové hry děti plní bobříky, orlí pera a hrají různorodé hry.

2.6.3 Modrá Pětka a veřejnost

Modrá Pětka připravuje, pořádá a pomáhá při mnoha veřejných akcích. Největší akcí, kterou pořádá, je ples, který patří k nejnavštěvovanějším plesům ve Šternberku. Dále pak pořádá maskarní bál pro dospělé, dětský karneval a jiné zábavné akce pro děti. V posledních letech oddíl spolupracuje s TJ Sokol Slavonín, pro který pořádá dětské dny, mikulášské akce apod.

3 CÍL PRÁCE

3.1 Cíl práce

Cílem práce je zjistit zájem o organizované volnočasové aktivity u dětí školního věku.

3.2 Dílčí cíle

- Dílčí cíl 1: Zjistit četnost navštěvování v organizovaných volnočasových aktivitách typu Skauting, Sokol, Pionýr, Junák apod.
- Dílčí cíl 2: Zjistit rozdíl v angažovanosti v organizovaných volnočasových aktivitách mezi žáky 5. a 9. tříd základních škol.
- Dílčí cíl 3: Zjistit genderové rozdíly ve výběru organizovaných volnočasových aktivit.

4 METODIKA

Bakalářská práce je teoretického charakteru. Pro splnění cílů a získání dostatečných teoretických podkladů jsem využil metodu analýzy dokumentů a literatury. Ke splnění cílů bakalářské práce byly použity níže zmíněné metody.

Kvantitativní výzkum:

Kvantitativní přístup, předpokládá, že fenomény sociálního světa (různé jeho aspekty, objekty, procesy ad.), které činí předmětem zkoumání, jsou svým způsobem měřitelné, či minimálně nějak tříditelné, uspořadatelné“ (Reichel, 2009, 40).

4.1 Sběr dat

Pro přehlednější rozdělení všech použitých metod věnuji každé z nich vlastní podkapitolu. Rozdělil bych je pro své účely na metody „analýza dokumentů a literatury“ a metoda „dotazování - dotazník“.

4.1.1 Metoda analýzy dokumentů a literatury

Raichel (2009, 125) uvádí, že „studium dokumentů znamená sledovat u zkoumaných fenoménů hlavně rozsáhlé i minulé časové úseky jejich vzniku a existence, na příčinách či tvůrcích již nezávislé.“ Dokumentem v sociálním výzkumu rozumíme specifický lidský výtvar (produkt), který vznikl nezávisle na řešeném problému. Je to dokument vytvořený z jiných důvodů, než je naše samotné šetření a tudíž se dá předpokládat, že dokument je nositelem informací pro nastávající badatele.

Této metody jsem využil při sestavování teoretických východisek v mé práci. Díky vytvořeným podkladům a získáním dostatečného množství informací jsem mohl postupovat dále při řešení cíle práce.

4.1.2 Metoda dotazování - dotazník

„Podstatou dotazování je kladení otázek, ať už ve formě mluvené (rozhovor), nebo písemné (dotazník)“ (Reichel, 2009, 99). Dotazování je forma výzkumu živých osob a považuje se tedy za kontaktní způsob výzkumu.

Dotazník jak již vyplývá z předešlých informací je písemná forma dotazování. Při zvolení metody dotazování prostřednictvím dotazníku si musíme dát pozor na jisté omezení při aplikaci. Jelikož jde o písemnou formu, není vhodné tuto metodu zařazovat u osob se sníženou schopností číst a psát. Zejména pak u malých dětí, nevidomých a u lidí mentálně postižených. V základním rozdělení hovoříme o nestrukturovaném, polostrukturovaném a strukturovaném dotazníku.

Pro potřeby mojí práce jsem analyzoval výsledky 31. otázky z projektu IGA FTK UP „Volný čas dětí školního věku - HBSC studie“. Otázka 31. Věnuješ se ve svém volném čase některé z následujících organizovaných aktivit? Na výběr měli z možností:

- a) organizované týmové sportovní aktivity,
- b) organizované individuální sportovní aktivity,
- c) návštěva základní umělecké školy,
- d) dětské mládežnické organizace,
- e) návštěva zájmového kroužku v centru volného času anebo škole,
- f) setkání v kostele, zpěv v kostelním sboru.

U každé z možností měly děti na výběr odpověď „ano“ a „ne“, přičemž vždy jednu z odpovědí měly zaškrtnout

4.2 Analýza dat - deskriptivní statistika

„Data analyzujeme s cílem porozumět. Je zapotřebí si uvědomit, že porozumění vzniká až kombinací (a) znalostí kontextu, jak vznikly data a (b) schopností využít statistické grafy a numerické výpočty“ (Sigmund & Sigmundová, 2010, 10).

Každá množina naměřených dat obsahuje informace o skupině objektů v ní obsažených. Účelem analýzy dat je přehledně zpřístupnit data tak, aby byla dobře „čitelná“. Jde tedy o jistou kumulaci, zhuštění informací do grafů, tabulek a vypočtených statistických charakteristik. Až takto upravené informace popisující určitý soubor dokážeme porovnávat (muži x ženy, plavci x neplavci, apod.) (Sigmund & Sigmundová, 2010, 10).

Ve své práci použiji základní deskriptivní statické zpracování dat získané z dotazníků.

4.3 Charakteristika cílové skupiny

Projekt IGA FTK UP „Volný čas dětí školního věku - HBSC studie" vychází ze HBSC studie a je v souladu s její metodikou. Zkoumání proběhlo v listopadu 2013 v České republice a na Slovensku. Pro tuto bakalářskou práci jsem využil pouze data získaná na území České republiky. Této studii předcházela pilotní studie, která zahrnovala správu dotazníků a cílových skupin. Z poznatků vyplývajících z pilotní studie byla sestavena konečná množina otázek a byla vybrána cílová skupina dětí.

V ČR bylo osloveno 7 základních škol, konkrétně školy v olomouckém a pardubickém kraji. K sestavení reprezentativního vzorku byly školy náhodně vybrány. Účast oslovených škol byla 100%, což svědčí o zájmu vedení základních škol o znalost volnočasových aktivit dětí v jejich školách. Cílovou skupinou pro dotazování byly stanoveny děti 5. a 9. tříd základních škol. Sběr dat proběhl v průběhu vyučovacích hodin v přítomnosti odborného asistenta a za nepřítomnosti učitele. Účast na studii byla zcela anonymní a dobrovolná. Byla získána data od 419 českých dětí. Tyto děti tvořily konečný vzorek pro získání dat.

4.4 Etický rámec práce

Projekt byl schválen Etickou komisí FTK UP pod jednacím číslem 2/2014.

5 VÝSLEDKY

Pro úplné pochopení všech tabulek je důležité uvést, že v 9. třídách byl jeden dotazník obsahově správně vyplněn kromě údajů o pohlaví jedince. Data z tohoto dotazníku byla použita pouze v tabulce 2. V ostatních tabulkách se výsledky nezapočítávaly.

Tabulka 1. Základní rozdělení souboru

	chlapci		dívký		celkem	
	n	%	n	%	n	%
5. třídy	112	50,9	108	49,1	220	52,6
9. třídy	105	53,0	93	47,0	198	47,4

V tabulce 1 najdeme základní rozdělení celkového vzorku probandů. Do sběru dat na území ČR se zapojilo 217 chlapců a 201 dívek 5. a 9. tříd základních škol. Z dotazníkového šetření vyplývá, že nejvíce navštěvovanou organizovanou aktivitou u dětí školního věku bez rozdílu věku a pohlaví jsou organizované týmové sportovní aktivity (tabulka 2). Organizované týmové sportovní aktivity navštěvuje 46,1 % dětí. Organizované individuální sportovní aktivity pak navštěvuje o 12,6 % dětí méně než organizované týmové sportovní aktivity. Pro tuto práci je dalším důležitým ukazatelem angažovanost v dětských mládežnických organizacích. 12,2 % dětí uvedlo, že navštěvují dětské mládežnické organizace typu skaut, junák, sokol apod. Nejméně navštěvovanou aktivitou pak bylo setkání v kostele a zpěv v kostelním sboru. Trávení volného času tohoto charakteru uvádí 6,8 % z dotázaných. Výsledky ukazují skutečnost, že ani v jedné z uvedených možností nebyla angažovanost větší jak 50%. Dokonce u 4 z 6 možných druhů byla účast na organizovaných aktivitách menší jak 30 % (tabulka 2).

Vezmeme-li v potaz rozdíly v zájmech mezi chlapci a děvčaty, nacházíme již velké rozdíly v angažovanosti v určitých organizovaných aktivitách (tabulka 3). U chlapců jsou nejoblíbenější organizovanou aktivitou týmové sporty. 62,0 % chlapců označilo odpověď „ano“. Jen 28,7 % dívek pak navštěvuje organizované týmové sportovní aktivity. Nejčastější aktivitou u dívek byla činnost v základní umělecké škole.

Základní uměleckou školu navštěvuje 41,0 % dotazovaných dívek (12,2 % chlapců). Dětské mládežnické organizace navštěvuje 9,7 % chlapců a 15,0 % dívek. Nejméně navštěvovanou odpovědí pak u dívek i chlapců bylo setkání v kostele a zpěv v kostelním sboru (chlapci 4,2 %, dívky 9,7 %).

Tabulka 2. Organizované aktivity dětí ve volném čase – celkové výsledky

Organizované aktivity		Celkem (n=419)	
		n	%
Organizované týmové sportovní aktivity	Ano	190	46,1
	Ne	222	53,9
Organizované individuální sportovní aktivity	Ano	138	33,5
	Ne	274	66,5
Základní umělecká škola	Ano	106	25,9
	Ne	303	74,1
Dětské mládežnické organizace	Ano	50	12,2
	Ne	360	87,8
Zájmový kroužek v centru volného času anebo škole	Ano	102	24,8
	Ne	310	75,2
Setkání v kostele, zpěv v kostelním sboru	Ano	28	6,8
	Ne	384	93,2

V tabulce 4 jsou vyznačené hodnoty pro porovnání věkových rozdílů. U 5. i 9. tříd je největší návštěvnost u týmových sportů a to 50,7 % u 5. tříd a 41,1 % u 9. tříd. V 5. třídách pak navštěvuje individuální sportovní aktivity 40,7 % dotázaných. V 9. třídách je toto procento menší a to 25,8 % z dotázaných. Dětským mládežnickým organizacím se v 5. třídách věnuje 18,9 % dětí, oproti tomu v 9. třídách mládežnické

organizace navštěvuje pouze 5,1 % dětí. Zde je vidět pokles zájmu o tyto organizace o 13,8 % oproti 5. třídám. Nejméně navštěvovanou aktivitou je u 5. i 9. tříd setkání v kostele a zpěv v kostelním sboru. Této aktivitě se věnuje 11,6 % dětí v 5. třídách a 1,5 % žáků 9. tříd.

Tabulka 3. Organizované aktivity dětí ve volném čase – chlapci / dívky

Organizované aktivity		chlapci (n=217)		dívky (n=201)	
		n	%	n	%
Organizované týmové sportovní aktivity	ano	134	62,0	56	28,7
	ne	82	38,0	139	71,3
Organizované individuální sportovní aktivity	ano	70	32,6	68	34,7
	ne	145	67,4	128	65,3
Základní umělecká škola	ano	26	12,2	80	41,0
	ne	187	87,8	115	59,0
Dětské mládežnické organizace	ano	21	9,7	29	15,0
	ne	195	90,3	164	85,0
Zájmový kroužek v centru volného času anebo škole	ano	51	23,6	51	26,2
	ne	165	76,4	144	73,8
Setkání v kostele, zpěv v kostelním sboru	ano	9	4,2	19	9,7
	ne	207	95,8	176	90,3

Podrobnější rozdělení najdeme v tabulce 5. Výsledky ukazují shodu mezi chlapci 5. i 9. tříd v oblíbenosti organizovaných týmových sportovních aktivitách. Týmové sportovní aktivity navštěvuje 64,9 % chlapců 5. tříd a 59,0 % chlapců 9. tříd. V pořadí druhá nejnavštěvovanější aktivita byla u chlapců obou tříd individuální sportovní aktivita. V 5. třídách se jí věnuje 35,5 % a v 9. třídách 29,5 % chlapců.

Tabulka 4. Organizované aktivity dětí ve volném čase – 5. třídy / 9. třídy

Organizované aktivity		5. třídy (n=220)		9. třídy (n=199)	
		n	%	n	%
Organizované týmové sportovní aktivity	ano	109	50,7	81	41,1
	ne	106	49,3	116	58,9
Organizované individuální sportovní aktivity	ano	87	40,7	51	25,8
	ne	127	59,3	147	74,2
Základní umělecká škola	ano	68	32,2	38	19,2
	ne	143	67,8	160	80,8
Dětské mládežnické organizace	ano	40	18,9	10	5,1
	ne	172	81,1	188	94,9
Zájmový kroužek v centru volného času anebo škoie	ano	64	29,9	38	19,2
	ne	150	70,1	160	80,8
Setkání v kostele, zpěv v kostelním sboru	ano	25	11,6	3	1,5
	ne	190	88,4	194	98,5

Mládežnické organizace navštěvuje 17,1 % chlapců 5. tříd. Chlapci 9. tříd mají návštěvnost mládežnických organizací 1,9 %. Zde je vidět propad zájmu o 15,2 % oproti 5. třídám. Zajímavým zjištěním je účast chlapců u setkání v kostele a zpěvu v kostelním sboru. V 5. třídách se této činnosti věnuje 8,1 % dotázaných chlapců. V 9. třídách je procento návštěvnosti 0.

Tabulka 5. Organizované aktivity dětí ve volném čase – 5. třídy (chlapci / dívky) / 9. třídy (chlapci / dívky)

Organizované Aktivity		5. třídy				9. třídy			
		chlapci (n=112)		dívky (n=108)		chlapci (n=105)		dívky (n=93)	
		n	%	n	%	n	%	n	%
Organizované týmové sportovní aktivity	ano	72	64,9	37	35,6	62	59,0	19	20,9
	ne	39	35,1	67	64,4	43	41,0	72	79,1
Organizované individuální sportovní aktivity	ano	39	35,5	48	46,2	31	29,5	20	21,7
	ne	71	64,5	56	53,8	74	70,5	72	78,3
Základní umělecká škola	ano	19	17,6	49	47,6	7	6,7	31	33,7
	ne	89	82,4	54	52,4	98	93,3	61	66,3
Dětské mládežnické organizace	ano	19	17,1	21	20,8	2	1,9	8	8,7
	ne	92	82,9	80	79,2	103	98,1	84	91,3
Zájmový kroužek v centru volného času anebo škole	ano	34	30,6	30	29,1	17	16,2	21	22,8
	ne	77	69,4	73	70,9	88	83,8	71	77,2
Setkání v kostele, zpěv v kostelním sboru	ano	9	8,1	16	15,4	0	0	3	3,3
	ne	102	91,9	88	84,6	105	100	88	96,7

Děvčata 5. i 9. tříd nejčastěji označila aktivitu v základní umělecké škole (tabulka 4). U dívek 5. tříd byla angažovanost 47,6 % a u dívek 9. tříd 33,7 %. Zajímavostí u individuální sportovní aktivity dívek 5. tříd je výše návštěvnosti. V dotazníku uvedlo 47,6 % žákyň 5. tříd aktivní účast (chlapci 35,5 %). V 9. třídách se zúčastňuje 21,7 %. Organizovaným týmovým aktivitám se věnuje 35,6 % dívek

v 5. třídách. U 9. tříd je návštěvnost nižší a to 20,9 %. Procenta návštěvnosti v dětských mládežnických organizacích jsou u dívek vyšší než u chlapců. V 5. třídách 20,8 % a v 9. třídách 8,7 % dívek navštěvuje tyto organizace. Podobný trend je vidět i u zájmových kroužků v centrech volného času. Tato centra navštěvuje 29,1 % dívek 5. tříd (30,6 % chlapci) a 22,8 % dívek 9. tříd (16,2 % chlapci). Nejmenší zájem projevují dívky v obou věkových kategoriích o setkání v kostele a zpěv v kostelním sboru. U mladších dívek je angažovanost 15,4 % a u starších 3,3 %.

6 DISKUSE

Tato práce je postavena na teoretických východiscích a na výsledcích z projektu IGA FTK UP „Volný čas dětí školního věku - HBSC studie“ v České republice. Při pohledu zpět mohu konstatovat, že výsledky projektu IGA FTK UP „Volný čas dětí školního věku - HBSC studie“ naznačují a odkrývají problematiku využití volného času dětí ve spojení s organizovanými aktivitami v přírodním prostředí. Po prozkoumání dat z dotazníků HBSC studie vychází najevo, že nejnavštěvovanější volnočasovou aktivitou jsou organizované týmové aktivity, které navštěvuje 46,1 % dotázaných dětí. Další nejčastěji označovanou aktivitou byly organizované individuální sporty, kterých se účastní 33,5 % dětí. Zájem o dětské mládežnické organizace oproti skupinovým a individuálním sportovním aktivitám je velmi nízký. Výrazným problémem je zjištění výrazného úbytku zájmu dětí staršího školního věku oproti mladšímu věku. Vezmu-li v potaz, že v 5. třídách navštěvuje dětské mládežnické organizace 18,9 % a v 9. třídách jen 5,1 % dotazovaných dětí, vyvstává problematika tak výrazného poklesu zájmu. Pokles zájmu dětí o tento typ organizací by sám o sobě mohl být případem pro výzkumnou práci.

Z výsledků práce je patrné, že ve srovnání s historií organizací typu Skaut, Sokol apod. je patrná změna genderových dominancí. V roce 1907 pořádá Robert Baden-Powell první skautský tábor, do kterého si vybral 20 chlapců, kteří projeví velký zájem o jeho příručku pro průzkumníky. K tomuto táboru je datován vznik skautingu (Junák – svaz skautů a skautek ČR, 2001). Zatímco při vzniku skautingu byli chlapci a až poté se přidávala děvčata, tak dnes se u dětí 9. tříd setkáváme u dívek s větší frekvencí návštěvnosti dětských mládežnických organizací. Možnou příčinou úbytku chlapců by mohla být velké popularita organizovaných týmových sportů typu fotbal, hokej a v neposlední řadě dnes velmi populární florbal a s tím související zájem o členství v organizacích provozujících tyto sporty. Podobný jev jako ve výsledcích naší studie mohou potvrdit vlastní zkušenosti z organizace, se kterou spolupracuji.

Z výsledků naší práce je patrné, že 46,1 % dětí navštěvuje organizované týmové sportovní aktivity a 33,5 % navštěvuje organizované individuální sportovní aktivity. Haug at al. (2009) se ve studii věnuje vzestupu nadváhy dětí a jejich pohybovou aktivitu. V práci nabízejí srovnání výsledků z mnoha zemí světa. Ve studii uvádějí patrný vzestup nadváhy a úbytek pohybové aktivity dětí. Podobnou tematikou jako

Haug at al. (2009) se zabývali Melkevik at al. (2010). Autoři se zabývali sedavým chováním mládeže. Sběr dat pro jejich studii provedli na území Austrálie a USA. Jejich studie prokázala, že trávení více jak 2 h denně u televize nebo počítače není bezpodmínečně spojeno s nižší úrovní PA. Sigmundová at al. (2014) zaměřili svoji studii na obdobný jev. Jejich studie ukazuje na nárůst výskytu nadváhy a obezity u dětí. Dále uvádějí pokles podílu dětí, které splňují doporučení pro PA. Porovná-li výsledky studií, musím se ptát, co a kde se provádí chybně. Pokud tak velké procento dětí navštěvuje sportovní volnočasové aktivity, jak je možné, že nesplňují doporučení pro PA? Nabízí se možnost vytvoření dalších studií na téma „náplň a vedení“ těchto volnočasových aktivit.

Srovnám-li nízké procento angažovanosti v dětských mládežnických organizacích (12,2 %) se studií Stanise at al. (2014) ve které se věnují dostupnosti přírodních rekreačních zdrojů v návaznosti na zdraví a PA mládeže. Ve studii uvádějí souvztažnost mezi mírou pohybové aktivity a vzdáleností od přírodních míst určených k rekreaci. Doporučují volnočasovým organizacím na možnost využití těchto lokalit. Přírodnímu prostředí resp. využitím přírodních podmínek pro svoji činnost se zabývají dětské mládežnické organizace typu Skaut, Junák apod. Narážím při srovnání prací na otázku úpadku zájmu o tento druh organizací. Možností jak zvýšit zájem o tyto organizace se nabízí celá řada, počínaje propagací širší veřejnosti a konče změnou nebo inovací svých činností.

Ve studii IGA FTK UP „volný čas dětí školního věku - HBSC studie“, která byla stěžejním zdrojem mého zkoumání, uvedlo 24,8% dotazovaných dětí, že aktivně navštěvují volnočasová centra nebo obdobné kroužky pod záštitou školy. Podobným aktivitám se věnoval ve studii Poulin at al. (2012). Paulin at al. (2012) uvádějí pozitivní vztah mezi využitím organizovaných volnočasových aktivit dětí v předškolním věku a úrovní PA a socializačních schopností dětí při přechodu do 1. třídy základní školy. Srovnám-li východiska jejich studie s výsledky této práce, naskýtá se možný směr zájmu škol. Spojením výsledků z těchto dvou studií vychází na povrch možný způsob činnosti volnočasových center a škol, které na sebe budou navazovat. Vuori at al. (2012) zaměřili svůj výzkum na PA a zdravotní rizika u dětí ve věku 15 let. Nejsilnějším prediktorem rizikového chování (kouření, konzumace alkoholu, užívání drog a nechráněný pohlavní styk) bylo podvědomí o úrovni dalšího vzdělávání. Děti, které plánují studium na vysoké škole, jsou podle autorů vystaveny menšímu

zdravotnímu riziku, než ty, které plánují studium na učilišti nebo ukončení studia. Zde se dle mého názoru naskýtá další možnost zapojení volnočasových center a škol a přispět k prevenci zdravotních rizik. Školy a volnočasová centra by se měla více zapojit do činnosti mimo školní výuku a pokusit se zvýšit návštěvnost svých aktivit a dbát na zdraví a PA svých studentů.

Z výsledků z naší studie je patrné, že 62% chlapců preferuje organizované týmové sportovní aktivity, oproti tomu dívky tyto aktivity navštěvují 28,7% případů. Nutno dodat, že dívky měly procentuální převahu nad chlapci v ostatních organizovaných aktivitách (ostatní aktivity – organizované individuální sportovní aktivity, základní umělecká škola, dětské mládežnické organizace, zájmový kroužek ve volnočasové organizaci nebo škole, setkání v kostele, zpěv v kostelním sboru). Podobné zjištění uvádí Patnode at al. (2010) ve své studii, kde porovnává rozdíly středně intenzivní PA mezi chlapci a děvčaty 10 – 17 let starých v závislosti na demografických, individuálních, sociálních faktorech a aspektech životního prostředí. Ve studii uvádí větší zastoupení středně intenzivní PA u chlapců než u dívek. Výrazná převaha chlapecké angažovanosti v organizovaných týmových sportovních aktivitách by se dala považovat za důkaz shody obou studií, ale pro přesnější srovnání bych navrhol vypracování studie zaměřené na pohybovou a fyzickou náročnost jednotlivých organizovaných volnočasových aktivit.

Uvědomuji si, že spolehlivost odpovědí dětí na dané otázky není 100 %. Je velmi pravděpodobné, že některé děti otázky jen náhodně označily, nebo nemusely plnohodnotně pochopit všechny otázky. Časová délka a obsáhlost dotazníku mohla vést ke ztrátě koncentrace a přispět k větší chybovosti. Obsáhlost dotazníku má však i své kladné aspekty. Vyhodnocením těchto výsledků nám umožní náhled na využití volného času dětí ve školním věku. Díky tomu, že šetření proběhlo ve dvou kolech, mohly být eliminovány chybné či náhodné odpovědi.

Výsledky této práce by se v praxi mohly použít při tvorbě volnočasových aktivit a programů pro děti školního věku. Zamyslím-li se nad programem a náplní dětských mládežnických organizací, tak bych určitě doporučoval zaměřit se na úbytek členů ve starším školním věku. Za zvážení by stálo promyšlení resp. inovování aktivit provozovaných těmito organizacemi. Zařazením populárních volnočasových aktivit do svého programu by mohlo oživit stereotypní činnost. Určitou cestou by mohlo být

přiblížení se programům organizovaným týmovým sportovním aktivitám. Což s sebou nese jistá rizika ztráty svého know-how. Další možnou cestou by mohla být větší publicita těchto organizací. Pokud by organizace dokázala své jméno či činnost zpřístupnit širší veřejnosti, byla by větší možnost náboru nových členů a zároveň i možnost si své členy udržet.

7 ZÁVĚR

Celá práce je zaměřena na volnočasové aktivity dětí školního věku. Velký důraz je pak kladen na volnočasové aktivity uskutečňované v přírodním prostředí. Práce je postavena na teoretických poznacích a na datech získaných z projektu IGA FTK UP „Volný čas dětí školního věku - HBSC studie“.

Cílem této práce bylo zjistit zájem o organizované volnočasové aktivity u dětí školního věku. Domnívám se, že hlavní cíl práce byl splněn. Představil jsem hlavní a nejvíce zastoupené organizované volnočasové aktivity, které děti navštěvují.

Jako první dílčí cíl jsem si zvolil zjištění četnosti návštěvnosti organizovaných volnočasových aktivit typu Skaut, Junák, Sokol apod. Podařilo se zjistit míru zájmu o tyto organizace a také se při prezentaci výsledků získaných z projektu IGA FTK UP „Volný čas dětí školního věku - HBSC studie“ podařilo poukázat na problematiku výrazného odchodu starších dětí, zejména pak chlapců.

Druhým dílčím cílem bylo zjistit rozdíl v angažovanosti v organizovaných volnočasových aktivitách mezi žáky 5. a 9. tříd. Při pohledu na volnočasové aktivity s ohledem na věk se podařilo poukázat na rozdílnost zvolených aktivit. Důležitým zjištěním byl fakt, že ve všech kategoriích přichází úbytek volnočasových aktivit s postupem stárnutí.

Posledním dílčím cílem bylo zjistit genderové rozdíly ve výběru volnočasových aktivit. Tento cíl poukazuje na rozdílnost ve výběru volnočasových aktivit mezi děvčaty a chlapci. Dle mého názoru byl i tento dílčí cíl splněn.

Význam práce spočívá v konkrétní zaměřenosti na organizované volnočasové aktivity dětí. Na celou problematiku jsem se snažil nahlédnout z co největšího množství hledisek. Práce odhalila některé otázky a problémy, které by stály za další a podrobnější rozpracování.

8 SOUHRN

V předkládané práci jsou zpracována teoretická východiska pro správné pochopení a vyhodnocení získaných dat.

V druhé kapitole je uveden přehled poznatků, který je stěžejním parametrem pro pochopení a vypracování celé práce. Jsou zde uvedeny všechny důležité determinanty. Čtenář zde nalezne vysvětlení základních pojmů, které jsou důležité pro orientaci v dané tématice.

Ve třetí kapitole je čtenář seznámen s hlavním cílem i jeho dílčími cíly.

Ve čtvrté kapitole nalezne informace o sběru dat a metodice výzkumu. Dále ve čtvrté kapitole zmiňují charakteristiku cílové skupiny.

Pátá kapitola je věnovaná analýze dat, které byly získány prostřednictvím projektu IGA FTK UP „Volný čas dětí školního věku - HBSC studie“. Dále se pátá kapitola věnuje prezentaci a objasnění výsledků. Výsledky jsou rozděleny do čtyř základních úhlů pohledů. První úhel pohledu pojednává o celkových výsledcích. Druhý pak o výsledcích rozdělených na dívky a chlapce. Třetím úhlem pohledu je rozdělení výsledků podle stáří resp. rozdělení na 5. a 9. třídy a čtvrtý úhel pohledu vše názorně rozřadí na dívky a chlapce a ty dále na 5. a 9. třídy.

Šestá kapitola je věnována diskuzi, která je přínosná svým kritickým hodnocením a uvádí možné poznatky a možnosti ke zlepšení.

Následuje závěr, ve kterém je popsána úspěšnost plnění stanovených cílů, které jsem si stanovil na začátku své práce.

9 SUMMARY

The theoretical starting for proper understanding and evaluation acquired data are processed in this work.

Summary of findings which is the key parameter for understanding and developing of whole work is given in the second chapter. All important determinants are given here. The reader can find here explanation basic concepts which are important for orientation in this issue.

The reader is introduced with main object and with its fractionals objects. The information about data collection and research methodic you can find in the fourth chapter. Further I mention characteristics of group object in chapter four.

The fifth chapter is dedicated for data analyze which was acquiring through IGA FTK UP “Leisure school-age children – HBSC study”. Furthermore, the fifth chapter deals with presentation and clarification of results. Results are divided to four basic angles of view. The first angle of view deals about total results. The second one is about results divided for girls and boys. The next angle of view is divided results by age or it’s divided on 5th and 9th class and last angle of view all clearly divide on girls and boys and than on 5th and 9th classes.

The sixth chapter is dedicated to discussion which is benefits to their critical evaluation and possible knowledge and possibilities for improvement.

Followed by conclusion in which is described the success of performance set objectives which I set at the beginning of my work.

10 REFERENČNÍ SEZNAM

- Andersen, L., B., Lawlor, D., A., Cooper, A., R., Froberg, K., Anderssen, S., A. (2009). Physical fitness in relation to transport to school in adolescents: the Danish youth and sports study. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sport*, 19(3), 406-411.
- Arroyos, A. (2010). The role of a social recreation program in understanding racial tolerance among adolescents. *ProQuest Dissertations and Theses*.
- Bízková, R. (2010). Úvodem k zvláštnímu číslu. *Ochrana přírody*, 2010(zvláštní číslo).
- Cradock, A., L., Melly, S., J., Allen, J., G., Morris, J., S., Gortmaker, S., L. (2009). Youth Destinations Associated with Objective Measures of Physical Activity in Adolescents. *Journal of Adolescent Health*, 45(3), 91-98.
- Dobrá, L., Čechovská, I., Kračmar, B., Psota, R., Süß, V. Kinantropologie a pohybové aktivity. In Mužík, V., Süß, V. (2009). *Tělesná výchova a sport mládeže v 21. století*. Brno: Masarykova univerzita
- Dunton, G., F., Kawabata, K., Intille, S., Wolch, J., Pentz, M., A. (2012). Assessing the Social and Physical Contexts of Children's Leisure-Time Physical Activity: An Ecological Momentary Assessment Study. *American Journal of Health Promotion*, 26(3), 135-142.
- Fojtík, I. (2011). *Vybrané kapitoly z rekreologie*. Ostrava: OFTIS Ostrava
- Guagliano, J., M., Rosenkranz, R., R. (2012). Physical activity promotion and obesity prevention in Girl Scouts: Scouting Nutrition and Activity Program. *Pediatrics International*, 2012(54), 810-815.
- Hammond, D., E., McFarland, A., L., Zajicek, J., M., Waliczek, T., M. (2011). Growing Minds: The Relationship Between Parental Attitudes Toward Their Child's Outdoor Recreation and Their Child's Health. *Horttechnology*, 21(2), 217-224.
- Hájek, B., Hofbauer, B., Pávková, J. (2003). *Pedagogika volného času*. Praha: Univerzita Karlova v Praze - Pedagogická fakulta

- Haug, E., Rasmussen, M., Samdal, O., Iannotti, R., Kelly, C., Borracino, A., Vereecken, C., Melkevik, O., Lazzeri, G., Giacchi, M., Ercan, O., Due, P., Ravens - Sieberer, U., Currie, C., Candace, M., A., Ahluwalia, N., D. (2009). Overweight in school-aged children and its relationship with demographic and lifestyle factors: results from the WHO-Collaborative Health Behaviour in School-aged Children (HBSC) Study. *Publication title International Journal of Public Health*, 54, 167-179.
- Hofbauer, B. (2004). *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál
- Hodaň, B., Dohnal, T. (2008). *Rekreologie* (druhé, upravené, rozšířené vydání). Olomouc
- Hurd, A., R., Anderson, D., M. (2010). *The Park and Recreation Professional's Handbook*. United States of America
- Jaakkola, T., Kalaja, S., Liukkonen, J., Jutila, A., Virtanen, P., Watt, A. (2009). Relations among physical activity patterns, lifestyle activities, and fundamental movement skills for finnish students in grade 7. *Perceptual and Motor Skills*, 108(1), 97-111.
- Johansson, M. (2006). Environment and parental factors as determinants of mode for children's leisure travel. *Journal of Environmental Psychology*, 26(2), 156-169.
- Junák - svaz skautů a skautek ČR. (2001a). O skautingu. *Stanovy Junáka - svazu skautů a skautek ČR*. Retrieved 26.2.2014 from the World Wide Web: http://www.skaut.cz/sites/default/files/stanovy_junaka.pdf
- Junák - svaz skautů a skautek ČR. (2001b). O skautingu. *Projděte se 100letou historií skautingu*. Retrieved 26.2.2014 from the World Wide Web: <http://www.skaut.cz/skauting/o-skautingu/historie>
- Kudláček, M., Frömel, K. (2012). Sportovní preference a pohybová aktivita studentek a studentů středních škol. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci
- Marini, R., A. (In press). Boy Scouts of America. *The Ledger*.
- McFarland, A., L., Hammond, D., E., Zajicek, J., M., Waliczek, T., M. (2011). Growing Minds: The Development of an Instrument to Measure Parental Attitude Toward Nature and Their Child's Outdoor Recreation. *Horttechnology*, 21(2), 225-229.

- Melkevik, O., Torsheim, T., Lannotti, R., J., Wold, B. (2010). Is spending time in screen-based sedentary behaviors associated with less physical activity: a cross national investigation. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 7(46).
- Novotný, J. (2012). *Zdraví a pohybová aktivita*. Retrieved 26.4.2014 from the World Wide Web: http://www.fsps.muni.cz/~novotny/ZPA_text.pdf
- Patnode, C., D., Carrie, D., Lytle, L., A., Erickson, D., J., Sirard, J., R., Barr-Anderson, D., Story, M. (2010). Title The relative influence of demographic, individual, social, and environmental factors on physical activity among boys and girls. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 7:79.
- Poulin, F., McGovern - Murphy, F., Chan, A., Capuano, F. (2012). Participation in Organized Leisure Activities as a Context for the Development of Social Competence among Preschool Children. *Journal of Educational and Developmental Psychology*, 2(2), 32-41.
- Quarmby, T., Dagkas, S. (2010). Children's engagement in leisure time physical activity: exploring family structure as a determinant. *Leisure Studies*, 29(1), 53-66.
- Reichel, J. (2009). *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada Publishing, a.s.
- Stanis, S., A., W., Oftedal, A., Schneider, I. (2014). Association of outdoor recreation availability with physical activity and weight status in Minnesota youth. *Preventive Medicine*, 60, 124-127.
- Schneider, J., Fialová, J., Vyskot, I. (2008). *Krajinná rekreologie I*. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, Zemědělská 1, 613 00 Brno
- Sigmund, E. (2007). *Pohybová aktivita dětí a jejich integrace prostřednictvím 60 pohybových her*. Olomouc: Hanex
- Sigmund, E., Sigmundová, D. (2010). *Základy statistiky I*. Olomouc: Studijní materiál FTK UP. Retrieved 6.3.2014 on the World Wide Web: <http://ftk.upol.cz/fileadmin>

- Sigmundová, D., Sigmund, E., Hamřík, Z., Kalman, M. (2014). Trends of overweight and obesity, physical activity and sedentary behaviour in Czech schoolchildren: HBSC study. *European journal of public health*, 24(2), 210-215.
- Siikamaki, J. (2011). Contributions of the US state park system to nature recreation. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 108(34), 14031-14036.
- Slingerland, M., Borghouts, L., B., Hesselink, M., K., C. (2012). Physical Activity Energy Expenditure in Dutch Adolescents: Contribution of Active Transport to School, Physical Education, and Leisure Time Activities. *Journal of Adolescent Health*, 82(5), 225-232.
- Šafr, J., Patočková, V. (2010). Trávení volného času v České republice ve srovnání s evropskými zeměmi. *Naše společnost*, 8(2), 21-27
- Uhlenbrock, K., Thorwesten, L., Sandhaus, M., Fromme, A., Brandes, M., Rosenbaum, D., Dieterich, S., Volker, K. (2008). Physical Education and daily life activity of nine and eleven year-old pupils. *Deutsche Zeitschrift fur Sportmedizin*, 59(10), 228-233.
- Vuori, M., T., Kannas, L., K., Villberg, J., Ojala, S., A., K., Tynjala, J., A., Valimaa, R., S. (2012). Is physical activity associated with low-risk health behaviours among 15-year-old adolescents in Finland?. *Scandinavian Journal Of Public Health*, 40(1), 61-68.
- Wrotniak, B., H., Epstein, L., H., Dorn, J., M., Jones, K., E., Kondilis, V., A. (2006). The relationship between motor proficiency and physical activity in children. *Pediatrics*, 118(6), 1758-1765.
- Zajíc, J. (2001). Myšlenkové základy skautingu. Praha: Junák - svaz skautů a skautek ČR